

# Noter

## Innholdsfortegnelse

Note 1 - Regnskapsprinsipper .....	2
Note 2 - Viktige regnskapsestimater og skjønsmessige vurderinger .....	4
Note 3 - Segmentrapportering .....	5
Note 4 - Kapitaldekning .....	7
Note 5 - Utlån til kunder fordelt på sektor og næring .....	9
Note 6 - Tap på utlån og garantier .....	10
Note 7 - Nedskrivning på utlån og garantier .....	11
Note 8 - Brutto utlån .....	13
Note 9 - Innskudd fra kunder fordelt på sektor og næring .....	14
Note 10 - Netto renteinntekter .....	15
Note 11 - Andre driftskostnader .....	16
Note 12 - Øvrige eiendeler .....	17
Note 13 - Annen gjeld .....	18
Note 14 - Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer og ansvarlig lånekapital .....	19
Note 15 - Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter .....	20
Note 16 - Likviditetsrisiko .....	24
Note 17 - Resultat per egenkapitalbevis .....	25

## Note 1 - Regnskapsprinsipper

### Regnskapsprinsipper

SpareBank 1 SMN avlegger kvartalsregnskapet i samsvar med børsforskrift, børsregler og International Financial Reporting Standards (IFRS), godkjent av EU, herunder IAS 34 om delårsrapportering. Kvartalsregnskapet omfatter ikke all informasjon som kreves i et fullstendig årsregnskap og bør leses i sammenheng med årsregnskapet for 2017. Konsernet har i denne kvartalsrapporten benyttet de samme regnskapsprinsipper og beregningsmetoder som i siste årsregnskap med unntak av implementering av IFRS 9, som beskrevet under.

### IFRS 9

IFRS 9 Finansielle instrumenter omhandler innregning, klassifisering, måling og fraregning av finansielle eiendeler og forpliktelser samt sikringsbokføring. IFRS 9 er gjeldende fra første januar 2018 og er godkjent av EU.

Utfyllende informasjon om implementering av IFRS 9 i SpareBank 1 SMN finnes i note 2 og note 45 i årsregnskapet for 2017.

Som tillatt av overgangsbestemmelsene i IFRS 9, har SpareBank 1 SMN valgt å ikke omarbeide sammenligningstallene, og disse er presentert i tråd med tidligere regnskapsprinsipper som beskrevet i årsrapporten for 2017. Justeringer i bokførte verdier ved implementeringstidspunktet første januar 2018 er foretatt mot egenkapital, og det er gitt nye noteopplysninger i tråd med IFRS 7. Noteopplysninger etter gamle prinsipper er de samme som presentert tidligere perioder.

### Klassifisering og måling

#### Finansielle eiendeler

Etter IFRS 9 er finansielle eiendeler klassifisert i tre målekategorier: Virkelig verdi med verdiendring over resultatet, virkelig verdi med verdiendring over andre inntekter og kostnader (OCI) og amortisert kost. Målekategori bestemmes ved førstegangsinnregning av eiendelen. For finansielle eiendeler skiller det mellom gjeldsinstrumenter og egenkapitalinstrumenter. Klassifiseringen av finansielle eiendeler bestemmes ut fra kontraktsmessige vilkår for de finansielle eiendelene og hvilken forretningsmodell som brukes for styring av porteføljen som eiendelene inngår i.

#### Finansielle eiendeler som er gjeldsinstrumenter

Gjeldsinstrumenter med kontraktfestede kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og som holdes i en forretningsmodell med formål å motta kontraktsmessige kontantstrømmer skal i utgangspunktet måles til amortisert kost. Instrumenter med kontraktfestede kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og som holdes i en forretningsmodell med formål både å motta kontraktsmessige kontantstrømmer og salg, skal i utgangspunktet måles til virkelig verdi med verdiendringer over OCI, med renteinntekt, valutaomregningseffekter og eventuelle nedskrivninger presentert i det ordinære resultatet. Verdiendringer ført over OCI skal reklassifiseres til resultatet ved salg eller annen avhendelse av eiendelene.

Øvrige gjeldsinstrumenter skal måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Dette gjelder instrumenter med kontantstrømmer som ikke bare er betaling av normal rente (tidsverdi av penger, kredittmargin og andre normale marginer knyttet til utlån og fordringer) og hovedstol, og instrumenter som holdes i en forretningsmodell hvor formålet i hovedsak ikke er mottak av kontraktfestede kontantstrømmer. Instrumenter som i utgangspunktet skal måles til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendringer over OCI kan utpekes til måling til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet dersom dette eliminerer eller vesentlig reduserer et regnskapsmessig misforhold.

#### Derivater og investeringer i egenkapitalinstrumenter

Alle derivater skal måles til virkelig verdi med verdiendring i resultatet, men derivater som er utpekt som sikringsinstrumenter skal regnskapsføres i tråd med prinsippene for sikringsbokføring. Investeringer i egenkapitalinstrumenter skal måles i balansen til virkelig verdi. Verdiendringer skal som hovedregel føres i det ordinære resultatet, men et egenkapitalinstrument, som ikke er holdt for handelsformål og som ikke er et betinget vederlag etter en virksomhetsoverdragelse, kan utpekes som målt til virkelig verdi med verdiendringer over OCI. Når egenkapitalinstrumenter utpekes til virkelig verdi med verdiendringer ført mot OCI skal ordinære utbytter resultatføres, mens verdiendringer ikke skal til resultatet verken løpende eller ved avhendelse.

#### Finansielle forpliktelser

Finansielle forpliktelser skal fortsatt måles til amortisert kost med unntak av finansielle derivater målt til virkelig verdi, finansielle instrumenter som inngår i en handelsportefølje og finansielle forpliktelser bestemt regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer innregnet over resultatet.

**Tapsnedskrivning utlån**

Etter IFRS 9 skal tapsavsetningene innregnes basert på forventet kredittap (ECL). Målingen av avsetningen for forventet tap avhenger av om kreditttrisikoen har økt vesentlig siden første gangs balanseføring. Ved førstegangs balanseføring og når kreditttrisikoen ikke har økt vesentlig etter førstegangs balanseføring skal det avsettes for 12-måneders forventet tap. Hvis kreditttrisikoen har økt vesentlig skal det avsettes for forventet tap over hele levetiden. Metodikken i IFRS 9 standarden innebærer noe større volatilitet i nedskrivningene, og det forventes at nedskrivninger kommer tidligere. Dette vil være spesielt merkbart ved inngangen til en nedgangskonjunktur.

**Nærmere beskrivelse av bankens nedskrivningsmodell**

Tapsanslaget skal lages kvartalsvis, og vil bygge på data i datavarehuset som har historikk over konto- og kundedata for hele kredittporteføljen. Banken har besluttet å benytte tre makroøkonomiske scenarier for å ta hensyn til ikke-lineære aspekter av forventede tap. De ulike scenarier vil bli benyttet for å justere aktuelle parametre for beregning av forventet tap, og et sannsynlighetsvektet gjennomsnitt av forventet tap i henhold til respektive scenarier vil bli innregnet som tap.

Tapsestimatene vil bli beregnet basert på 12 måneders og livslang sannsynlighet for mislighold (probability of default – PD), tap ved mislighold (loss given default – LGD) og eksponering ved mislighold (exposure at default – EAD). Datavarehuset inneholder historikk for observert PD og observert LGD. Dette vil danne grunnlag for å lage gode estimater på fremtidige verdier for PD og LGD. I tråd med IFRS 9 grupperer banken sine utlån i tre trinn.

**Trinn 1:**

Dette er startpunkt for alle finansielle eiendeler omfattet av den generelle tapsmodellen. Alle eiendeler som ikke har vesentlig høyere kreditt risiko enn ved førstegangsinnregning får en avsetning for tap som tilsvarer 12 måneders forventet tap. I denne kategorien ligger alle eiendeler som ikke er overført til trinn 2 eller 3.

**Trinn 2:**

I trinn 2 i tapsmodellen er eiendeler som har hatt en vesentlig økning i kreditt risiko siden førstegangsinnregning, men hvor det ikke er objektive bevis på tap. For disse eiendelene skal det avsettes for forventet tap over levetiden. I denne gruppen finner vi kontoer med vesentlig grad av kredittforverring, men som på balansedato tilhører kunder som er klassifisert som friske. Når det gjelder avgrensning mot trinn 1, definerer banken vesentlig grad av kredittforverring ved å ta utgangspunkt i hvorvidt et engasjements beregnede misligholdssannsynlighet (PD) har økt vesentlig. Sparebank 1 SMN har besluttet å benytte både absolutte og relative endringer i PD som kriterie for flytting til trinn 2. Den viktigste driveren for en vesentlig endring i kreditt risiko er kvantitativ endring i PD på balansedagen sammenlignet med PD ved første gangs innregning. En endring i PD med over 150 prosent er vurdert å være en vesentlig endring i kreditt risiko. I tillegg må endringen i PD minimum være over 0,6 prosentpoeng. Kunder med mer enn 30 dagers betalingsforsinkelse vil alltid flyttes til trinn 2. Det gjøres også en kvalitativ vurdering basert på hvorvidt engasjementet har vesentlig økt kreditt risiko dersom det settes på særskilt overvåking.

**Trinn 3:**

I trinn 3 i tapsmodellen er eiendeler, som har hatt en vesentlig økning i kreditt risiko siden innvilgelse og hvor det er objektive bevis på tap på balansedato. For disse eiendelene skal det avsettes for forventet tap over levetiden. Dette er eiendeler som under tidligere regelverk var definert som misligholdte og nedskrevne.

SpareBank 1 SMN beregner tapsavsetningen for eiendeler i trinn 1 og 2 etter IFRS 9 som nåverdien av eksponering (EAD) multiplisert med tapssannsynlighet (PD) multiplisert med tap ved mislighold (LGD). SpareBank 1 SMN har gruppert utlånene i tre porteføljer og foretar fremskriving i en 5 års periode for hver portefølje.

## Note 2 - Viktige regnskapsestimer og skjønnsmessige vurderinger

Ved utarbeidelse av konsernregnskapet foretar ledelsen estimer, skjønnsmessige vurderinger og tar forutsetninger som påvirker effekten av anvendelsen av regnskapsprinsipper. Dette vil derfor påvirke regnskapsførte beløp for eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader. I fjorårets årsregnskap er det redegjort nærmere for vesentlige estimer og forutsetninger i note 3 Kritiske estimer og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper.

### Pensjoner

Konsernet har ikke innhentet ny pensjonsberegning per 31. mars da det ikke er identifisert forhold som vesentlig endrer pensjonsforpliktelsen. For ytterligere beskrivelse av de ulike pensjonsordningene, se note 24 i årsrapporten for 2017.

### Virksomhet holdt for salg

SpareBank 1 SMNs strategi er at eierskap som følge av misligholdte engasjementer i utgangspunktet skal ha kort varighet, normalt ikke lengre enn ett år. Investeringene bokføres til virkelig verdi i morbankens regnskap, og klassifiseres som holdt for salg.

Eiendeler og gjeld relatert til bankens hovedkontor i Søndre Gate 4-10 i Trondheim sentrum (SpareBank 1 Kvartalet AS) er klassifisert som holdt for salg fra fjerde kvartal 2017 basert på konsernledelsen og styrets godkjenning av salget av eiendommen, samt at prosessen nå er kommet så langt at det er høyst sannsynlig at salget vil være gjennomført innen 12 måneder.

SpareBank 1 SMN aksepterte den 9. november 2017 et bud på eiendommen. SpareBank 1 SMN med datterselskaper vil leie tilbake ca. 70 prosent av arealet i en 15 års leiekontrakt med opsjoner på forlengelse. Estimert årlig brutto årsleie i 2018 er 36,4 millioner kroner. Brutto eiendomsverdi som er lagt til grunn i budet er på 755 millioner kroner, og vil gi SpareBank 1 SMN en netto gevinst etter estimert skatterabatt og transaksjonskostnader på vel 120 millioner. Budet er betinget av visse forbehold, som blant annet styregodkjenning og gjennomføring av en tilfredsstillende finansiell, juridisk og teknisk due diligence.

## Note 3 - Segmentrapportering

For datterselskapene oppgis tall fra de respektive selskapsregnskapene, mens for tilknyttede og felleskontrollerte selskaper som tas inn etter egenkapitalmetoden oppgis konsernets resultatandel etter skatt samt bokført verdi av investeringen på konsernnivå.

## Konsern 31. mars 2018

Resultatregnskap (mill. kr)	Privat- marked	Nærings- liv	SB1		SB 1	SB 1	SB1	BN	Øvrige/ elim	Total
			Markets	EM 1	Finans	Regnskaps- huset SMN				
Netto renteinntekter	254	232	-3	1	65	-0	-	-	20	568
Renter av anvendt kapital	42	31	-	-	-	-	-	-	-74	-
<b>Sum renteinntekter</b>	<b>296</b>	<b>263</b>	<b>-3</b>	<b>1</b>	<b>65</b>	<b>-0</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-54</b>	<b>568</b>
Netto provisjons- og andre inntekter	204	50	101	104	14	121	-	-	-51	542
Netto avkastning på finansielle investeringer **)	0	1	34	-	-	-	36	29	81	181
<b>Sum inntekter</b>	<b>501</b>	<b>314</b>	<b>131</b>	<b>104</b>	<b>79</b>	<b>120</b>	<b>36</b>	<b>29</b>	<b>-24</b>	<b>1.290</b>
<b>Sum driftskostnader</b>	<b>199</b>	<b>95</b>	<b>124</b>	<b>112</b>	<b>36</b>	<b>103</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-24</b>	<b>645</b>
<b>Resultat før tap</b>	<b>302</b>	<b>219</b>	<b>7</b>	<b>-8</b>	<b>42</b>	<b>17</b>	<b>36</b>	<b>29</b>	<b>1</b>	<b>645</b>
Tap på utlån, garantier m.v.	-3	48	-	-	4	-	-	-	-	48
<b>Resultat før skatt inkl. res. virksomhet holdt for salg</b>	<b>305</b>	<b>171</b>	<b>7</b>	<b>-8</b>	<b>38</b>	<b>17</b>	<b>36</b>	<b>29</b>	<b>2</b>	<b>597</b>
<b>EK avkastning *)</b>	<b>14,5 %</b>	<b>10,1 %</b>								<b>11,2 %</b>
<b>Balanse</b>										
Utlån til kunder	104.999	39.821	-	-	6.908	-	-	-	-664	151.065
Herav solgt Boligkreditt og Næringskreditt	-36.537	-1.354	-	-	-	-	-	-	0	-37.891
Nedskrivning utlån	-64	-950	-	-	-39	-	-	-	-	-1.053
Andre eiendeler	160	1.312	2.535	821	21	402	1.601	1.175	31.937	39.964
<b>Sum eiendeler</b>	<b>68.558</b>	<b>38.829</b>	<b>2.535</b>	<b>821</b>	<b>6.890</b>	<b>402</b>	<b>1.601</b>	<b>1.175</b>	<b>31.272</b>	<b>152.083</b>
Innskudd fra og gjeld til kunder	37.811	37.358	-	-	-	-	-	-	769	75.937
Annen gjeld og egenkapital	30.747	1.471	2.535	821	6.890	402	1.601	1.175	30.503	76.146
<b>Sum egenkapital og gjeld</b>	<b>68.558</b>	<b>38.829</b>	<b>2.535</b>	<b>821</b>	<b>6.890</b>	<b>402</b>	<b>1.601</b>	<b>1.175</b>	<b>31.272</b>	<b>152.083</b>

## Konsern 31. mars 2017

Resultatregnskap (mill. kr)	Privat- marked	Nærings- liv	SB1		SB 1		SB1		BN	Øvrige/ elim	Total
			Markets	EM 1	Finans	Regnskaps- huset SMN	SB1	Gruppen			
Netto renteinntekter	228	246	-2	1	51	-1	-	-	-	10	533
Renter av anvendt kapital	31	30	-	-	-	-	-	-	-	-60	-
<b>Sum renteinntekter</b>	<b>259</b>	<b>276</b>	<b>-2</b>	<b>1</b>	<b>51</b>	<b>-1</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-50</b>	<b>533</b>
Netto provisjons- og andre inntekter	173	47	59	113	12	105	-	-	-	-55	455
Netto avkastning på finansielle investeringer **)	0	2	18	-	-	-	66	29	22	138	
<b>Sum inntekter</b>	<b>432</b>	<b>325</b>	<b>75</b>	<b>114</b>	<b>63</b>	<b>104</b>	<b>66</b>	<b>29</b>	<b>-83</b>	<b>1.126</b>	
<b>Sum driftskostnader</b>	<b>201</b>	<b>89</b>	<b>72</b>	<b>110</b>	<b>33</b>	<b>89</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-23</b>	<b>571</b>	
<b>Resultat før tap</b>	<b>230</b>	<b>237</b>	<b>2</b>	<b>4</b>	<b>30</b>	<b>15</b>	<b>66</b>	<b>29</b>	<b>-60</b>	<b>555</b>	
Tap på utlån, garantier m.v.	0	87	-	-	2	-	-	-	-0	89	
<b>Resultat før skatt inkl. res. virksomhet holdt for salg</b>	<b>230</b>	<b>150</b>	<b>2</b>	<b>4</b>	<b>28</b>	<b>15</b>	<b>66</b>	<b>29</b>	<b>-60</b>	<b>466</b>	
<b>EK avkastning *)</b>	<b>14,9 %</b>	<b>9,6 %</b>									<b>9,4 %</b>
<b>Balanse</b>											
Utlån til kunder	95.482	39.421	-	-	5.746	-	-	-	-611	140.038	
Herav solgt Boligkreditt og Næringskreditt	-33.919	-2.003	-	-	-	-	-	-	0	-35.921	
Individuell nedskrivning utlån	-23	-528	-	-	-11	-	-	-	-2	-564	
Gruppenedskrivning utlån	-90	-218	-	-	-21	-	-	-	-20	-349	
Andre eiendeler	167	192	1.867	1.002	10	288	1.543	1.217	32.552	38.838	
<b>Sum eiendeler</b>	<b>61.618</b>	<b>36.863</b>	<b>1.867</b>	<b>1.002</b>	<b>5.725</b>	<b>288</b>	<b>1.543</b>	<b>1.217</b>	<b>31.919</b>	<b>142.042</b>	
Innskudd fra og gjeld til kunder	34.943	35.778	-	-	-	-	-	-	-545	70.176	
Annen gjeld og egenkapital	26.675	1.086	1.867	1.002	5.725	288	1.543	1.217	32.464	71.866	
<b>Sum egenkapital og gjeld</b>	<b>61.618</b>	<b>36.863</b>	<b>1.867</b>	<b>1.002</b>	<b>5.725</b>	<b>288</b>	<b>1.543</b>	<b>1.217</b>	<b>31.919</b>	<b>142.042</b>	

\*) Regulatorisk kapital er lagt til grunn ved beregning av anvendt kapital i PM og Næringsliv. Denne kapitalen er oppgrosset til 15,0 prosent for å være i tråd med bankens kapitalmål.

**)	31.03.2018	31.03.2017
<b>Utbytte</b>	<b>2</b>	<b>1</b>
Gevinst/(tap) på aksjer (inkl utbytte)	5	8
Gevinst/(tap) på finansielle derivater	119	-3
Gevinst/(tap) på øvrige finansielle instrumenter til virkelig verdi (FVO)	4	11
Gevinst/(tap) på valuta	11	6
Gevinst/(tap) på sertifikater og obligasjoner	-59	49
Gevinst/(tap) på aksjer og aksjederivater i SpareBank 1 Markets	17	12
Gevinst/(tap) på finansielle instrumenter knyttet til sikringsbøkføring	1	-16
<b>Sum verdiendringer finansielle eiendeler</b>	<b>98</b>	<b>66</b>
SpareBank 1 Gruppen	36	66
SpareBank 1 Boligkreditt	3	-24
SpareBank 1 Næringskreditt	4	8
BN Bank	30	29
SpareBank 1 Kredittkort	5	2
SpareBank 1 Betaling	-3	-
Andre selskaper	6	-10
<b>Sum avkastning på eierinteresser</b>	<b>81</b>	<b>71</b>
<b>Sum netto avkastning på finansielle eiendeler</b>	<b>181</b>	<b>138</b>
<b>Virkelig verdi sikring</b>		
Virkelig verdi-ændringer på sikringsinstrumentet	-145	-77
Virkelig verdi-ændringer på den sikrede posten henførbart til sikret risiko	145	61
<b>Gevinster el.tap fra sikringsbøkføring, netto</b>	<b>1</b>	<b>-16</b>

## Note 4 - Kapitaldekning

SpareBank 1 SMN benytter interne målemetoder (Internal Rating Based Approach) for kredittrisiko. Bruk av IRB stiller omfattende krav til bankens organisering, kompetanse, risikomodeller og risikostyringssystemer. Fra 31. mars 2015 har banken tillatelse til å benytte Avansert IRB for de foretakporteføljene som tidligere ble rapportert etter grunnleggende IRB-metode.

Per 31. mars 2018 er kravet til bevaringsbuffer 2,5 prosent, systemrisikobuffer 3,0 prosent og den norske motsyklisk kapitalbuffer 2,0 prosent. Disse kravene er i tillegg til kravet om ren kjernekapital på 4,5 prosent, slik at samlet minstekrav til ren kjernekapital er 12,0 prosent. I tillegg har Finanstilsynet fastsatt et pilar 2-krav for SpareBank 1 SMN på 2,1 prosent. Totalt minstekrav til ren kjernekapital inklusive pilar 2-kravet er dermed 14,1 prosent.

Historikk er omarbeidet på grunn av avdekket feil behandling av andel fond for urealiserte gevinster fra tilknyttede selskaper. Dette reduserer rapportert ren kjernekapital. For fjerde kvartal 2017 er det i tillegg foretatt en korleksjon vedrørende gjenkjøpsavtaler og sikkerhetsstillelser i beregning av kapitalkrav for overgangsordningen (Basel 1 gulv), noe som medfører økt beregningsgrunnlag i forhold til opprinnelig rapportert. Ren kjernekapitaldekning er som følge av dette endret fra 14,9 prosent til 14,6 prosent per 31. desember 2017.

Motsyklisk kapitalbuffer økte fra 1,5 prosent til 2,0 prosent med virkning fra 31. desember 2017.

Motsyklisk kapitalbuffer beregnes på differensierte satser. For engasjementer i andre land benyttes den motsyklisk kapitalbuffersatsen som er fastsatt av myndighetene i vedkommende land. Dersom landet ikke har fastsatt sats benyttes samme sats som for engasjementer i Norge med mindre Finansdepartementet fastsetter en annen sats. For første kvartal 2018 er morbanken under unntaksgrensen slik at den norske satsen benyttes på alle aktuelle engasjementer. For konsern er beregnet vektet motsyklisk kapitalbuffer på 2,0 prosent.

Deler av konsernets fondsobligasjoner og ansvarlig lån er utstedt i henhold til gammelt regelverk. Disse har vært gjenstand for nedtrapping med 50 prosent i 2017 og 60 prosent i 2018. Per 31. mars 2018 hadde morbanken 450 millioner kroner i fondsobligasjoner som vil være gjenstand for nedtrapping. Tilsvarende for ansvarlig lån er 659 millioner kroner.

Morbank			(mill. kr)	Konsern		
31.12.17	31.3.17	31.3.18		31.3.18	31.3.17	31.12.17
15.372	13.837	15.118	Sum balanseført egenkapital	17.365	16.269	17.510
-950	-941	-1.264	Hybridkapital inkludert i egenkapital	-1.306	-1.208	-993
-522	-475	-520	Utsatt skattefordel, goodwill og andre immaterielle eiendeler	-1.040	-853	-984
-	-	-	Andel av fond for urealiserte gevinster i tilknyttede selskap	-	-	-
-893	-	-	Fradrag for avsatt utbytte og gaver	-	-	-893
-	-	-	Ikke-kontrollerende eierinteresser bokført i annen egenkapital	-572	-443	-565
-	-	-	Ikke-kontrollerende eierinteresser som kan medregnes i ren kjernekapital	341	223	324
-	-279	-341	Periodens resultat	-466	-358	-
-	100	108	Delårsresultat som inngår i kjernekapitalen (50 prosent etter skatt av konsernresultat for 2018)	233	179	-
-30	-30	-28	Verdijusteringer som følge av kravene om forsvarlig verdsettelse	-45	-48	-41
-350	-186	-326	Positiv verdi av justert forventet tap etter IRB-metoden	-313	-247	-333
-	-	-	Verdiendring på sikringsinstrumenter ved kontantstrømsikring	3	8	7
-	-	-	Fradrag ren kjernekapital for vesentlige investeringer i finansinstitusjoner	-229	-188	-212
<b>12.627</b>	<b>12.026</b>	<b>12.748</b>	<b>Sum ren kjernekapital</b>	<b>13.976</b>	<b>13.332</b>	<b>13.820</b>
950	950	876	Fondsobligasjon	1.353	1.358	1.427
459	459	367	Fondsobligasjon omfattet av overgangsbestemmelser	367	459	459
<b>14.036</b>	<b>13.435</b>	<b>13.991</b>	<b>Sum kjernekapital</b>	<b>15.697</b>	<b>15.149</b>	<b>15.707</b>
			<b>Tilleggs kapital utover kjernekapital</b>			
1.000	1.000	1.000	Ansvarlig kapital	1.621	1.710	1.615
561	561	449	Ansvarlig kapital omfattet av overgangsbestemmelser	449	561	561
-254	-237	-248	Fradrag for vesentlige investeringer i finansinstitusjoner	-248	-237	-254
<b>1.307</b>	<b>1.324</b>	<b>1.201</b>	<b>Sum tilleggs kapital</b>	<b>1.822</b>	<b>2.034</b>	<b>1.922</b>
<b>15.343</b>	<b>14.758</b>	<b>15.192</b>	<b>Netto ansvarlig kapital</b>	<b>17.518</b>	<b>17.183</b>	<b>17.629</b>

			<b>Minimumskrav ansvarlig kapital</b>			
978	1.055	1.075	Spesialiserte foretak	1.200	1.186	1.107
1.098	1.087	1.058	Foretak	1.070	1.126	1.113
1.370	1.277	1.375	Massemarked eiendom	1.930	1.769	1.892
90	88	89	Massemarked øvrig	92	91	91
1.198	1.267	1.218	Egenkapitalposisjoner IRB	1	1	1
<b>4.733</b>	<b>4.773</b>	<b>4.815</b>	<b>Sum kredittrisiko IRB</b>	<b>4.292</b>	<b>4.173</b>	<b>4.205</b>
3	5	3	Stater og sentralbanker	3	5	3
80	78	81	Obligasjoner med fortrinnsrett	142	134	146
429	452	406	Institusjoner	281	375	331
0	5	-	Lokale og regionale myndigheter, offentlige foretak	7	10	4
44	45	66	Foretak	256	149	245
1	0	1	Massemarked	403	380	388
13	14	13	Engasjementer med pant i fast eiendom	199	328	193
232	211	232	Egenkapitalposisjoner	349	348	344
70	73	46	Øvrige eiendeler	150	163	166
<b>872</b>	<b>885</b>	<b>848</b>	<b>Sum kredittrisiko Standardmetoden</b>	<b>1.791</b>	<b>1.891</b>	<b>1.820</b>
16	34	23	Gjeldsrisiko	25	35	18
-	-	-	Egenkapitalrisiko	14	15	22
-	-	-	Valutarisiko og oppgjørskrisiko	4	1	1
341	341	370	Operasjonell risiko	575	510	510
52	56	52	Risiko for svekket kredittverdighet for motpart (CVA)	119	119	117
-	-	-	Overgangsordning	863	523	891
<b>6.015</b>	<b>6.088</b>	<b>6.108</b>	<b>Minimumskrav ansvarlig kapital</b>	<b>7.684</b>	<b>7.268</b>	<b>7.585</b>
<b>75.182</b>	<b>76.101</b>	<b>76.355</b>	<b>Beregningsgrunnlag</b>	<b>96.044</b>	<b>90.845</b>	<b>94.807</b>
3.383	3.425	3.436	Minimumskrav ren kjernekapital, 4,5 prosent	4.322	4.088	4.266
			<b>Bufferkrav</b>			
1.880	1.903	1.909	Bevaringsbuffer, 2,5 prosent	2.401	2.271	2.337
2.255	2.283	2.291	Systemrisikobuffer, 3,0 prosent	2.881	2.725	2.804
1.504	1.142	1.527	Motsykliskbuffer, 2,0 prosent (1,5 prosent)	1.921	1.363	1.869
<b>5.639</b>	<b>5.327</b>	<b>5.727</b>	<b>Sum bufferkrav til ren kjernekapital</b>	<b>7.203</b>	<b>6.359</b>	<b>7.011</b>
<b>3.605</b>	<b>3.274</b>	<b>3.586</b>	<b>Tilgjengelig ren kjernekapital etter bufferkrav</b>	<b>2.451</b>	<b>2.885</b>	<b>2.544</b>
			<b>Kapitaldekning</b>			
16,8 %	15,8 %	16,7 %	Ren kjernekapitaldekning	14,6 %	14,7 %	14,6 %
18,7 %	17,7 %	18,3 %	Kjernekapitaldekning	16,3 %	16,7 %	16,6 %
20,4 %	19,4 %	19,9 %	Kapitaldekning	18,2 %	18,9 %	18,6 %
			<b>Uvektet kjernekapitalandel</b>			
145.821	137.192	143.334	Balanseposter	207.831	199.551	210.764
7.112	7.402	7.418	Poster utenom balansen	9.530	9.292	9.295
-902	-691	-1.341	Øvrige justeringer	-2.113	-1.346	-1.580
152.032	143.903	149.410	Beregningsgrunnlag for uvektet kjernekapitalandel	215.248	207.497	218.479
14.036	13.435	13.991	Kjernekapital	15.697	15.149	15.707
<b>9,2 %</b>	<b>9,3 %</b>	<b>9,4 %</b>	<b>Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio)</b>	<b>7,3 %</b>	<b>7,3 %</b>	<b>7,2 %</b>



## Note 5 - Utlån til kunder fordelt på sektor og næring

Morbank			Konsern			
31.12.17	31.3.17	31.3.18 (mill. kr)	31.3.18	31.3.17	31.12.17	
11.305	10.460	11.530	Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	11.816	10.679	11.606
1.311	1.306	1.331	Havbruk	1.697	1.700	1.697
2.850	2.820	2.809	Industri og bergverk	3.129	3.113	3.157
2.794	2.756	2.953	Bygg, anlegg, kraft og vannforsyning	3.622	3.335	3.419
2.432	2.496	2.549	Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	2.825	2.735	2.700
4.639	4.863	4.533	Sjøfart og offshore	4.533	4.863	4.639
14.289	14.060	14.307	Eiendomsdrift	14.366	14.115	14.348
2.510	2.465	2.537	Forretningsmessig tjenesteyting	2.203	2.100	2.260
3.547	3.203	3.597	Transport og annen tjenesteytende virksomhet	4.370	3.840	4.322
226	277	229	Offentlig forvaltning	243	291	240
1.669	1.895	1.791	Øvrige sektorer	1.823	1.924	1.699
<b>47.572</b>	<b>46.600</b>	<b>48.168</b>	<b>Sum næring</b>	<b>50.629</b>	<b>48.696</b>	<b>50.087</b>
94.984	88.257	96.594	Lønnstakere	100.436	91.343	98.697
<b>142.556</b>	<b>134.857</b>	<b>144.762</b>	<b>Sum utlån inkl. SB1 Boligkreditt og SB1 Næringskreditt</b>	<b>151.065</b>	<b>140.038</b>	<b>148.784</b>
34.885	33.757	36.374	Herav Boligkreditt	36.374	33.757	34.885
1.828	2.164	1.518	Herav Næringskreditt	1.518	2.164	1.828
<b>105.843</b>	<b>98.935</b>	<b>106.871</b>	<b>Brutto utlån til kunder</b>	<b>113.174</b>	<b>104.117</b>	<b>112.071</b>
		965	- Tap på utlån til amortisert kost	1.006		
		49	- Tap på utlån til virkelig verdi over totalresultat	49		
751	551		- Individuelle nedskrivninger		564	765
323	328		- Nedskrivning på grupper av utlån		349	347
<b>104.769</b>	<b>98.056</b>	<b>105.856</b>	<b>Netto utlån til kunder</b>	<b>112.119</b>	<b>103.204</b>	<b>110.959</b>

## Note 6 - Tap på utlån og garantier

## Morbank

Morbank	Januar - Mars		
	2018		
	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt
<b>Tap på utlån (mill. kr)</b>			
Periodens endring i nedskrivninger for forventet tap	-3	11	8
Mertap ved konstatering	1	38	39
Inngang på tidligere nedskrevne utlån, garantier m.v.	-2	-0	-2
<b>Sum tap på utlån og garantier</b>	<b>-3</b>	<b>48</b>	<b>45</b>

## Morbank

Morbank	Januar - Mars		
	2017		
	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt
<b>Tap på utlån (mill. kr)</b>			
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	-1	-72	-73
+ Periodens endring i gruppenedskrivninger	-	10	10
+ Konstaterte tap på engasjement som tidligere er nedskrevet	2	146	148
+ Konstaterte tap på engasjement som tidligere ikke er nedskrevet	0	3	3
- Inngang på tidligere nedskrevne utlån, garantier m.v.	1	0	1
<b>Sum tap på utlån og garantier</b>	<b>0</b>	<b>87</b>	<b>87</b>

## Konsern

Konsern	Januar - Mars		
	2018		
	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt
<b>Tap på utlån (mill. kr)</b>			
Periodens endring i nedskrivninger for forventet tap	-3	12	9
Mertap ved konstatering	4	38	42
Inngang på tidligere nedskrevne utlån, garantier m.v.	-2	-0	-2
<b>Sum tap på utlån og garantier</b>	<b>-2</b>	<b>50</b>	<b>48</b>

## Konsern

Konsern	Januar - Mars		
	2017		
	Privat- marked	Nærings- liv	Totalt
<b>Tap på utlån (mill. kr)</b>			
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	-1	-72	-73
+ Periodens endring i gruppenedskrivninger	1	10	11
+ Konstaterte tap på engasjement som tidligere er nedskrevet	2	146	148
+ Konstaterte tap på engasjement som tidligere ikke er nedskrevet	2	3	5
- Inngang på tidligere nedskrevne utlån, garantier m.v.	1	0	1
<b>Sum tap på utlån og garantier</b>	<b>3</b>	<b>87</b>	<b>89</b>

## Note 7 - Nedskrivning på utlån og garantier

Avsetning til tap på utlån og garantier presenteres etter implementering av IFRS 9 fra 1. januar 2018. Se note 2 og 45 i årsrapporten for 2017 for utfyllende informasjon om implementeringseffekten og overgangen. Sammenligningstall er ikke omarbeidet og informasjonen vedrørende 1. kvartal 2017 er presentert etter tidligere regelverk i IAS 32.

## Morbank

(mill. kr)	31.3.18			31.mar.18
	01.jan.18	Endring avsetning for tap	Netto konstatert/ innbetalt tidligere konstatert	
Utlån til amortisert kost Næringsliv	1.017	11	-15	1.012
Utlån til amortisert kost Privatmarked	32	-3	-2	27
Utlån til virkelig verdi over OCI Privatmarked	65	-0	-0	65
<b>Sum avsetning til tap på utlån og garantier</b>	<b>1.114</b>	<b>8</b>	<b>-17</b>	<b>1.104</b>
<b>Presentert som:</b>				
Avsetning til tap på utlån				1.014
Annen gjeld - avsetninger				75
Totalresultat - virkelig verdi justering av tap				15

## Konsern

(mill. kr)	31.3.18			31.mar.18
	01.jan.18	Endring avsetning for tap	Netto konstatert/ innbetalt tidligere konstatert	
Utlån til amortisert kost Næringsliv	1.037	10	-15	1.032
Utlån til amortisert kost Privatmarked	52	-3	-3	46
Utlån til virkelig verdi over OCI Privatmarked	65	-0	-0	65
<b>Sum avsetning til tap på utlån og garantier</b>	<b>1.154</b>	<b>7</b>	<b>-18</b>	<b>1.143</b>
<b>Presentert som:</b>				
Avsetning til tap på utlån				1.053
Annen gjeld - avsetninger				75
Totalresultat - virkelig verdi justering av tap				15

## Morbank

Total balanseført tapsavsetning	31.3.18			Total
	Trinn1	Trinn 2	Trinn 3	
<b>Balanse 1. januar</b>	<b>96</b>	<b>256</b>	<b>762</b>	<b>1.114</b>
Avsetning til tap				
Overført til (fra) Trinn 1	13	-13	-0	-
Overført til (fra) Trinn 2	-3	5	-2	-
Overført til (fra) Trinn 3	-0	-9	9	-
Netto ny måling av tap	-14	10	30	26
Nye utstedte eller kjøpte utlån	20	0	0	20
Utlån som har blitt fraregnet	-5	-16	-17	-37
Konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-	-	-17	-17
<b>Balanse 31. mars</b>	<b>107</b>	<b>232</b>	<b>766</b>	<b>1.104</b>

## Konsern

Total balanseført tapsavsetning	31.3.18			Total
	Trinn1	Trinn 2	Trinn 3	
<b>Balanse 1. januar</b>	<b>105</b>	<b>269</b>	<b>780</b>	<b>1.154</b>
Avsetning til tap				
Overført til (fra) Trinn 1	4	-4	0	-
Overført til (fra) Trinn 2	-1	-3	4	-
Overført til (fra) Trinn 3	-6	2	3	-
Netto ny måling av tap	-7	4	33	30
Nye utstedte eller kjøpte utlån	14	0	0	14
Utlån som har blitt fraregnet	-4	-14	-17	-35
Konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-	-	-18	-18
<b>Balanse 31. mars</b>	<b>104</b>	<b>255</b>	<b>784</b>	<b>1.143</b>

## Morbank

Individuelle nedskrivninger (mill. kr)	31.3.17			Totalt
	Privat- marked	Nærings- liv		
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån, garantier, m.v. per 1.1.*)	28	597		625
- Konstaterte tap i perioden på utlån, garantier m.v. hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	2	146		148
- Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	2	6		8
+ Økning i nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere er gjort individuelle nedskrivninger	0	79		79
+ Nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere år ikke er gjort individuelle nedskrivninger	-2	10		8
<b>Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier ved utløp av perioden</b>	<b>23</b>	<b>534</b>		<b>557</b>

\*) Individuelle tapsnedskrivninger på garantier, 6,2 mill. kroner, er oppført i balansen som gjeld under 'Andre forpliktelser'

Gruppenedskrivninger (mill. kr)	31.3.17			Totalt
	Privat- marked	Nærings- liv		
Gruppenedskrivninger for dekning av tap på utlån og garantier per 1.1.	90	228		318
Periodens gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån, garantier m.v.	-	10		10
<b>Gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier ved utløp av perioden</b>	<b>90</b>	<b>238</b>		<b>328</b>

## Konsern

Individuelle nedskrivninger (mill. kr)	31.3.17			Totalt
	Privat- marked	Nærings- liv		
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån, garantier, m.v. per 1.1.*)	31	607		638
- Konstaterte tap i perioden på utlån, garantier m.v. hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	2	146		148
- Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	2	6		8
+ Økning i nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere er gjort individuelle nedskrivninger	0	79		79
+ Nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere år ikke er gjort individuelle nedskrivninger	-2	10		8
<b>Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier ved utløp av perioden</b>	<b>26</b>	<b>544</b>		<b>570</b>

\*) Individuelle tapsnedskrivninger på garantier, 6,2 mill. kroner, er oppført i balansen som gjeld under 'Andre forpliktelser'

Gruppenedskrivninger (mill. kr)	31.3.17			Totalt
	Privat- marked	Nærings- liv		
Gruppenedskrivninger for dekning av tap på utlån og garantier per 1.1.	100	239		339
Periodens gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån, garantier m.v.	1	10		11
<b>Gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier ved utløp av perioden</b>	<b>100</b>	<b>249</b>		<b>349</b>

## Note 8 - Brutto utlån

**Morbank**

<b>Brutto utlån</b>	<b>Trinn 1</b>	<b>Trinn 2</b>	<b>Trinn 3</b>	<b>Total</b>
Balanse 1. januar 2018	94.352	9.931	1.560	105.843
Overført til Trinn 1	1.005	-999	-6	-
Overført til Trinn 2	-1.189	1.205	-16	-
Overført til Trinn 3	-6	-56	62	-
Netto økning / (reduksjon) saldo eksisterende utlån	-1.870	33	-45	-1.881
Nye utstedte eller kjøpte finansielle eiendeler	9.034	0	6	9.041
Finansielle eiendeler som har blitt fraregnet	-5.357	-763	-12	-6.132
<b>Balanse 31. mars 2018</b>	<b>95.969</b>	<b>9.353</b>	<b>1.549</b>	<b>106.871</b>

**Konsern**

<b>Brutto utlån</b>	<b>Trinn 1</b>	<b>Trinn 2</b>	<b>Trinn 3</b>	<b>Total</b>
Balanse 1. januar 2018	99.564	10.855	1.652	112.071
Overført til Trinn 1	948	-946	-2	-
Overført til Trinn 2	-1.023	1.029	-5	-
Overført til Trinn 3	-4	-50	54	-
Netto økning / (reduksjon) saldo eksisterende utlån	-1.878	31	-45	-1.892
Nye utstedte eller kjøpte finansielle eiendeler	9.446	4	6	9.456
Finansielle eiendeler som har blitt fraregnet	-5.650	-799	-13	-6.461
<b>Balanse 31. mars 2018</b>	<b>101.403</b>	<b>10.123</b>	<b>1.647</b>	<b>113.174</b>

## Note 9 - Innskudd fra kunder fordelt på sektor og næring

Morbank				Konsern		
31.12.17	31.3.17	31.3.18 (mill. kr)		31.3.18	31.3.17	31.12.17
3.061	2.847	3.194	Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	3.194	2.847	3.061
1.021	1.533	1.103	Havbruk	1.103	1.533	1.021
2.736	2.671	2.433	Industri og bergverk	2.433	2.671	2.736
3.046	2.191	3.191	Bygg, anlegg, kraft og vannforsyning	3.191	2.191	3.046
4.152	3.416	3.699	Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	3.699	3.416	4.152
1.269	1.445	1.360	Sjøfart og offshore	1.360	1.445	1.269
4.595	4.626	4.653	Eiendomsdrift	4.444	4.384	4.405
6.429	5.729	6.326	Forretningsmessig tjenesteyting	6.326	5.729	6.429
5.846	5.859	5.978	Transport og annen tjenesteytende virksomhet	5.577	5.382	5.414
11.284	9.419	10.908	Offentlig forvaltning	10.908	9.419	11.284
2.127	1.735	1.808	Øvrige sektorer	1.670	1.405	1.863
<b>45.565</b>	<b>41.470</b>	<b>44.654</b>	<b>Sum næring</b>	<b>43.905</b>	<b>40.421</b>	<b>44.678</b>
31.797	29.754	32.033	Lønnstakere	32.033	29.754	31.797
<b>77.362</b>	<b>71.224</b>	<b>76.686</b>	<b>Sum innskudd</b>	<b>75.937</b>	<b>70.176</b>	<b>76.476</b>

## Note 10 - Netto renteinntekter

Morbank				Konsern		
Januar - Mars				Januar - Mars		
2017	2017	2018	(mill. kr)	2018	2017	2017
			<b>Renteinntekter</b>			
			Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	14	9	44
137	32	37				
3.150	768	786	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder	879	842	3.476
			Renter og lignende inntekter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer	63	75	281
284	76	64				
-	-	-	Andre renteinntekter	7	5	23
<b>3.571</b>	<b>876</b>	<b>887</b>	<b>Sum renteinntekter</b>	<b>962</b>	<b>931</b>	<b>3.825</b>
			<b>Rentekostnader</b>			
			Renter og lignende kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner	34	37	137
133	37	32				
654	158	170	Renter og lignende kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder	168	154	636
			Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer	158	168	668
668	168	158				
95	23	19	Renter og lignende kostnader på ansvarlig lånekapital	19	24	97
			Andre rentekostnader	3	2	13
-0	-0	0				
49	12	13	Avgift Sparebankenes sikringsfond	13	12	49
<b>1.599</b>	<b>397</b>	<b>391</b>	<b>Rentekostnader og lignende kostnader</b>	<b>394</b>	<b>398</b>	<b>1.600</b>
<b>1.972</b>	<b>478</b>	<b>496</b>	<b>Netto renteinntekter</b>	<b>568</b>	<b>533</b>	<b>2.225</b>

## Note 11 - Andre driftskostnader

Morbank				Konsern		
Januar - Mars				Januar - Mars		
2017	2017	2018	(mill. kr)	2018	2017	2017
203	53	52	IT-kostnader	71	69	266
17	5	3	Porto og verditransport	4	6	22
50	11	10	Markedsføring	26	24	104
50	12	15	Ordinære avskrivninger	29	26	102
118	29	29	Driftskostnader faste eiendommer	37	27	118
77	12	12	Kjøpte tjenester	28	30	139
118	30	30	Øvrige driftskostnader	47	44	192
<b>634</b>	<b>153</b>	<b>152</b>	<b>Sum driftskostnader</b>	<b>241</b>	<b>227</b>	<b>943</b>



## Note 12 - Øvrige eiendeler

Morbank				Konsern		
31.12.17	31.3.17	31.3.18	(mill. kr)	31.3.18	31.3.17	31.12.17
-	27	-	Utsatt skattefordel	163	196	178
115	113	111	Varige driftsmidler	257	891	263
61	80	39	Opptjente ikke motatte inntekter	105	118	104
35	486	51	Fordringer verdipapirer	377	841	322
158	198	158	Pensjonsmidler	171	208	171
333	267	187	Andre eiendeler	567	649	615
<b>703</b>	<b>1.171</b>	<b>546</b>	<b>Sum øvrige eiendeler</b>	<b>1.641</b>	<b>2.903</b>	<b>1.654</b>

## Note 13 - Annen gjeld

Morbank				Konsern		
31.12.17	31.3.17	31.3.18 (mill. kr)		31.3.18	31.3.17	31.12.17
21	0	21	Utsatt skatt	82	33	81
337	-38	317	Betalbar skatt	324	4	367
9	8	9	Formuesskatt	9	8	9
70	44	225	Tidsavgrensninger	549	362	444
112	317	228	Avsetninger	228	317	112
24	26	24	Pensjonsforpliktelser	24	26	24
88	71	130	Trasseringsgjeld	130	71	88
16	197	25	Leverandørgjeld	109	253	82
0	646	1.162	Gjeld verdipapirer	1.327	954	162
-	-	-	Egenkapitalinstrumenter	80	217	244
232	668	845	Annen gjeld	969	735	311
<b>909</b>	<b>1.939</b>	<b>2.986</b>	<b>Sum annen gjeld</b>	<b>3.832</b>	<b>2.979</b>	<b>1.923</b>

## Note 14 - Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer og ansvarlig lånekapital

<b>Konsern</b>					
<b>Endring i verdipapirgjeld (mill. kr)</b>	<b>31.3.18</b>	<b>Emittert</b>	<b>Forfalt/ innløst</b>	<b>Øvrige endringer</b>	<b>31.12.17</b>
Obligasjonsgjeld, nominell verdi	41.062	3.597	2.840	-1.358	41.663
Verdijusteringer	75	-	-	-131	207
Påløpte renter	273	-	-	-51	324
<b>Totalt</b>	<b>41.410</b>	<b>3.597</b>	<b>2.840</b>	<b>-1.541</b>	<b>42.194</b>

<b>Endring i ansvarlig lånekapital (mill. kr)</b>	<b>31.3.18</b>	<b>Emittert</b>	<b>Forfalt/ innløst</b>	<b>Øvrige endringer</b>	<b>31.12.17</b>
Ordinære ansvarlig lånekapital, nominell verdi	1.708	-	-	6	1.701
Fondsobligasjonslån, nominell verdi*	450	-	-	-	450
Verdijusteringer	32	-	-	-9	40
Påløpte renter	6	-	-	-4	10
<b>Totalt</b>	<b>2.195</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-6</b>	<b>2.201</b>

## Note 15 - Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter til virkelig verdi klassifiseres i ulike nivåer.

**Nivå 1: Verdsettelse basert på noterte priser i aktivt marked**

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som handles i aktive markeder er basert på markedspris på balansedagen. Et marked er betraktet som aktivt dersom markedskursene er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse prisene representerer faktiske og regelmessige forekommende markedstransaksjoner på armlengdes avstand. I kategorien inngår blant annet børsnoterte aksjer og statskassaveksler.

**Nivå 2: Verdsettelse basert på observerbare markedsdata**

Nivå 2 består av instrumenter som verdsettes ved bruk av informasjon som ikke er noterte priser, men hvor priser er direkte eller indirekte observerbare for eiendelene eller forpliktelsene, og som også inkluderer noterte priser i ikke aktive markeder.

**Nivå 3: Verdsettelse basert på annet enn observerbare data**

Hvis fastsettelse av verdi ikke er tilgjengelig i forhold til nivå 1 og 2 benyttes verdsettelsesmetoder som baserer seg på ikke-observerbar informasjon.

**Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 31. mars 2018:**

<b>Eiendeler (mill. kr)</b>	<b>Nivå 1</b>	<b>Nivå 2</b>	<b>Nivå 3</b>	<b>Total</b>
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	4	3.275	-	3.278
- Obligasjoner og sertifikater	2.485	16.312	-	18.797
- Egenkapitalinstrumenter	1.559	103	440	2.101
- Fastrentelån og ansvarlig lån	-	43	3.195	3.238
Finansielle eiendeler over totalresultat				
- Utlån	-	-	56.988	56.988
- Egenkapitalinstrumenter	-	-	63	63
<b>Sum eiendeler</b>	<b>4.048</b>	<b>19.732</b>	<b>60.685</b>	<b>84.465</b>
<b>Forpliktelser</b>	<b>Nivå 1</b>	<b>Nivå 2</b>	<b>Nivå 3</b>	<b>Total</b>
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	9	2.961	-	2.970
- Egenkapitalinstrumenter	79	1	-	80
<b>Sum forpliktelser</b>	<b>88</b>	<b>2.962</b>	<b>-</b>	<b>3.050</b>

**Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 31. mars 17:**

<b>Eiendeler (mill. kr)</b>	<b>Nivå 1</b>	<b>Nivå 2</b>	<b>Nivå 3</b>	<b>Total</b>
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	10	4.691	-	4.701
- Obligasjoner og sertifikater	2.504	16.200	-	18.704
- Egenkapitalinstrumenter	1.079	-	537	1.616
- Fastrentelån og ansvarlig lån	-	43	3.717	3.760
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				
- Egenkapitalinstrumenter	-	-	60	60
<b>Sum eiendeler</b>	<b>3.593</b>	<b>20.934</b>	<b>4.314</b>	<b>28.841</b>
<b>Forpliktelser</b>	<b>Nivå 1</b>	<b>Nivå 2</b>	<b>Nivå 3</b>	<b>Total</b>
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	13	3.496	-	3.509
- Egenkapitalinstrumenter	213	3	-	217
<b>Sum forpliktelser</b>	<b>226</b>	<b>3.500</b>	<b>-</b>	<b>3.726</b>

Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 31. desember 17:

<b>Eiendeler (mill. kr)</b>	<b>Nivå 1</b>	<b>Nivå 2</b>	<b>Nivå 3</b>	<b>Total</b>
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	16	4.334	-	4.351
- Obligasjoner og sertifikater	2.547	17.189	-	19.736
- Egenkapitalinstrumenter	1.339	-	419	1.759
- Fastrentelån og ansvarlig lån	-	43	3.236	3.278
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				
- Egenkapitalinstrumenter	-	-	66	66
<b>Sum eiendeler</b>	<b>3.902</b>	<b>21.566</b>	<b>3.722</b>	<b>29.190</b>
<b>Forpliktelser</b>	<b>Nivå 1</b>	<b>Nivå 2</b>	<b>Nivå 3</b>	<b>Total</b>
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	14	3.328	-	3.343
- Egenkapitalinstrumenter	239	4	-	244
<b>Sum forpliktelser</b>	<b>254</b>	<b>3.332</b>	<b>-</b>	<b>3.586</b>

Endringer i instrumentene klassifisert i nivå 3 per 31. mars 18:

(mill. kr)	Egenkapital- instrumenter til virkelig verdi over resultatet	Fastrentelån	Utlån til virkelig verdi over totalresultatet	Egenkapital- instrumenter til virkelig verdi over totalresultatet	Sum
Utgående balanse 31.12.17	419	3.236	-	66	3.722
Implementering IFRS 9	2	-	56.743	-2	56.743
Inngående balanse 1.1.18	422	3.236	56.743	64	60.464
Tilgang	22	366	4.598	-	4.986
Avhending	-8	-386	-4.353	-	-4.747
Nedskrivning forventet tap på utlån	-	-	-2	-	-2
Netto gevinst/tap på finansielle instrumenter	4	-21	2	-1	-15
<b>Utgående balanse 31.3.18</b>	<b>440</b>	<b>3.195</b>	<b>56.987</b>	<b>63</b>	<b>60.685</b>

Endringer i instrumentene klassifisert i nivå 3 per 31. mars 17:

(mill. kr)	Egenkapital- instrumenter til virkelig verdi over resultatet	Fastrentelån	Aksjer tilgjengelig for salg	Sum
Inngående balanse 1.1.17	524	3.783	60	4.367
Tilgang	4	154	-	158
Avhending	-	-232	-	-232
Netto gevinst/tap på finansielle instrumenter	9	12	-	21
<b>Utgående balanse 31.3.17</b>	<b>537</b>	<b>3.717</b>	<b>60</b>	<b>4.314</b>

**Endringer i instrumentene klassifisert i nivå 3 per 31. desember 17:**

(mill. kr)	Egenkapital- instrumenter til virkelig verdi over resultatet	Fastrentelån	Aksjer tilgjengelig for salg	Sum
Inngående balanse 1.1.17	524	3.783	60	4.367
Tilgang	20	304	-	323
Avhending	-157	-849	-20	-1.026
Netto gevinst/tap på finansielle instrumenter	33	-2	27	57
<b>Utgående balanse 31.12.17</b>	<b>419</b>	<b>3.236</b>	<b>66</b>	<b>3.722</b>

**Metode for verdsettelse**

Verdsettelsesmetodene som benyttes er tilpasset til hvert finansielle instrument, og har som formål å benytte mest mulig av informasjonen som er tilgjengelig i markedet.

Metode for verdsettelse av finansielle instrumenter i nivå 2 og 3 er beskrevet i det følgende:

*Fastrenteutlån til kunder (nivå 3)*

Utlånene består i hovedsak av fastrenteutlån i norske kroner. Verdien av fastrenteutlånene fastsettes ved at avtalte rentestrømmer neddiskonteres over løpetiden med en diskonteringsfaktor som er justert for marginkrav. Ved beregning av sensitivitet, er diskonteringsfaktor økt med 10 punkter.

*Utlån til virkelig verdi over totalresultatet (nivå 3)*

Boliglån med flytende rente klassifisert til virkelig verdi med verdiendring over totalresultat blir verdsatt basert på pålydende saldo og forventet tap. Utlån uten vesentlig kredittrisikoforverring etter første gangs balanseføring har estimert virkelig verdi lik pålydende saldo. For utlån med en vesentlig økning i kredittrisiko etter innvilgelse eller objektive bevis for tap, beregnes forventet tap over instrumentenes levetid på linje med tapsnedskrivning av utlån til amortisert kost. Estimert virkelig verdi settes lik saldo fratrukket beregnet forventet livstidstap. Dersom man dobler worst case scenarioets sannsynlighet i tapsmodellen, medfører det en reduksjon i virkelig verdi på 4 millioner kroner.

*Sertifikater og obligasjoner (nivå 2 og 3)*

Verdivurderingen i nivå 2 baseres i hovedsak på observerbar markedsinformasjon i form av rentekurver, valutakurser og kredittmarginer til den enkelte kreditt og obligasjonens eller sertifikatets karakteristika. For papirer vurdert under nivå 3 baseres verdsettelsen på indikative priser fra tredjepart eller sammenlignbare papirer.

*Aksjer (nivå 3)*

Aksjer som er klassifisert i nivå 3 omfatter i det vesentligste investeringer i unoterte aksjer. Disse omfatter blant annet 260 millioner kroner i Private Equity-investeringer, eiendomsfond, hedgefond og unoterte aksjer gjennom selskapet SpareBank 1 SMN Invest AS. Verdsettelsene er i all hovedsak basert på rapportering fra forvaltere av fondene, som benytter kontantstrømbaserte modeller eller multipler ved fastsettelse av virkelig verdi. Konsernet har ikke full tilgang til informasjon om alle elementene i disse verdsettelsene og har derfor ikke grunnlag for å fastsette alternative forutsetninger. Fastsettelse av virkelig verdi for aksjene i Polaris er basert på verdsettelse foretatt av SpareBank 1 Markets. Denne er foretatt basert på verdjustert EK.

Eierinteressen i Visa Norge FLI er vurdert å være en finansiell eiendel og klassifisert i kategorien tilgjengelig for salg. SpareBank 1 SMN har beregnet virkelig verdi på sin andel av Visa Norge FLI til 33,1 millioner. Sensitivitet på nivå 3 måling: Ettersom estimert verdi av Visa Norge er beregnet av foreningen har vi ikke tilgang til alle vesentlige input, men SpareBank 1 SMN har hensyntatt en likviditetsrabatt på aksjene i Visa Inc, på 20 prosent. Dersom denne hadde vært justert til 25 prosent, ville målingen av virkelig verdi blitt 3,5 millioner lavere.

*Finansielle derivater (nivå 2)*

Finansielle derivater i nivå 2 omfatter i hovedsak valutaterminer og rente- og valutawapper. Verdsettelsen er basert på observerbare rentekurver. I tillegg omfatter posten derivater knyttet til FRAer. Disse er verdsatt med utgangspunkt i observerbare priser i markedet. Derivater klassifisert i nivå 2 omfatter også aksjederivater knyttet til SpareBank 1 Markets' market-making aktiviteter. Hoveddelen av disse derivatene er knyttet opp mot de mest omsatte aksjene på Oslo Børs, og verdsettelsen baseres på kursutviklingen på den aktuelle/underliggende aksjen og observerbar eller beregnet volatilitet.

**Sensitivitetsanalyse, nivå 3 pr 31. mars 18:**

(mill. kr)	Balansført verdi	Effekt av mulige alternative forutsetninger
Fastrentelån	3.195	-8
Egenkapitalinstrumenter til virkelig verdi over resultatet *	440	-
Utlån til virkelig verdi over totalresultatet	56.988	-4
Egenkapitalinstrumenter til virkelig verdi over totalresultatet	63	-4

\* Som beskrevet over er ikke informasjon for å foreta alternative beregninger tilgjengelig

## Note 16 - Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke er i stand til å refinansiere sin gjeld eller ikke har evnen til å finansiere økninger i eiendeler. Styringen tar utgangspunkt i konsernets overordnede likviditetsstrategi som blir gjennomgått og vedtatt av styret minimum årlig. Likviditetsstrategien gjenspeiler konsernets moderate risikoprofil.

Konsernet reduserer sin likviditetsrisiko gjennom en spredning av innlån på ulike markeder, innlånskilder, løpetider og instrumenter samt ved bruk av langsiktige innlån. Det foreligger beredskapsplaner både for konsernet og SpareBank 1-alliansen for håndtering av likviditetssituasjonen i perioder med urolige kapitalmarkeder. Disse hensyntar perioder med både bankspesifikke, systemmessige krisescenarier og en kombinasjon av disse. Konsernet har som mål å kunne overleve i tolv måneder uten tilgang på ny finansiering samtidig som boligpriser faller med 30 prosent. Banken skal i samme periode tilfredsstillende minstekrav til LCR.

Gjennomsnittlig restløpetid på porteføljen av senior obligasjonslån og OMF var 2,87 år ved utgangen av første kvartal 2018. Samlet LCR var 162 prosent ved utgangen av første kvartal og gjennomsnittlig samlet LCR var 148 prosent i kvartalet isolert. LCR i norske kroner var 130 prosent ved utgangen av kvartalet, i euro er det netto innbetaling.



## Note 17 - Resultat per egenkapitalbevis

Egenkapitalbeviserens andel av resultatet er beregnet som resultat etter skatt fordelt i forhold til gjennomsnittlig antall egenkapitalbevis i regnskapsåret. Det foreligger ikke opsjonsavtaler knyttet til egenkapitalbevisene slik at utvannet resultatet er overensstemmende med resultat pr. egenkapitalbevis.

(mill. kr)	Januar - Mars 2018	Januar - Mars 2017
Grunnlag resultat som fordeles mellom EK-bevisiere og grunnfondskapital <sup>1)</sup>	447	352
Resultat til egenkapitalbevisiere, fordelt etter egenkapitalbevisbrøk <sup>2)</sup>	286	225
Gjennomsnittlig antall utstedte egenkapitalbevis fratrukket egne bevis	129.344.188	129.560.205
<b>Resultat per egenkapitalbevis</b>	<b>2,21</b>	<b>1,74</b>

1) Korrigert resultat	Januar - Mars 2018	Januar - Mars 2017
Konsernets resultat i perioden	466	367
-ikke-kontrollerende eierinteressers andel av periodens resultat	-8	-6
- korrigert for renter på hybridkapital ført direkte mot EK	-11	-9
<b>Korrigert resultat i perioden</b>	<b>447</b>	<b>352</b>

## 2) Beregning av egenkapitalbevisbrøk (morbank)

(mill. kr)	31.3.18	31.3.17
Eierandelskapital	2.597	2.597
Utjevningsfond	5.079	4.487
Overkursfond	895	895
Fond for urealiserte gevinster	81	81
Annen egenkapital	-9	-
<b>A. Sum egenkapitalbevisierens kapital</b>	<b>8.643</b>	<b>8.060</b>
Grunnfondskapital	4.831	4.498
Fond for urealiserte gevinster	45	45
Annen egenkapital	-5	-
<b>B. Sum grunnfondskapital</b>	<b>4.871</b>	<b>4.543</b>
Avsetning gaver	-	-
Avsatt utbytte	-	-
Egenkapital ekskl. hybridkapital	13.514	12.603
<b>Egenkapitalbevisbrøk A/(A+B)</b>	<b>63,95 %</b>	<b>63,95 %</b>
<b>Egenkapitalbevisbrøk til disponering</b>	<b>63,95 %</b>	<b>63,95 %</b>